

Градско обединение
Устойчиво ползване на пасища, мери и ливади

**Научени уроци от изпълнението на проект
„Създаване на условия за устойчиво ползване
на тревните местообитания в България,”**

21. 01. 2013 г., Гергини

С ОБОРАЗОВАТА ПОДДРЪЖКА НА
ПРОГРАМАТА ЗА МАЛКИ ПРОЕКТИ НА ГЛОБАЛНИЯ ЕКОЛОГИЧЕН ФОНД

ПАРТНЬОРИ ПО ПРОЕКТА:
Градско обединение „Устойчиво ползване на пасища, мери и ливади”
Национално сдружение на общините в Република България
Европейски форум за опазване на природата и пасторализма
Проектът се финансира от ПМП на ГЕФ, България

- **Основната цел** на проекта е създаване на подходящи условия за устойчиво стопанисване на тревните местообитания и опазване на биологичното разнообразие в пасища, мери и ливади общинска собственост.
- **Специфичните цели** на проекта са:
  - ✓ Устойчиво стопанисване на тревните местообитания с висока природна стойност, които са общинска собственост в три пилотни общини – Драгоман, Кърджали и Ивайловград;
  - ✓ Подобряване на методическата и нормативна база за управление на общински пасища, мери и ливади;
  - ✓ Повишаване знанията на земеделските стопани и общинската администрация за устойчиво стопанисване на земите и опазване на биологичното разнообразие.

Какво установихме в проекта (1)

1. Общините не разполагат с актуална информация по отношение на:

- Площта на ПМЛ – съществуват разлики от информацията в МЗХ и тези в общините;
- Състоянието на ПМЛ на територията им и начина им на ползване;
- Информация от СИЗП – допустимост на физическите блокове;
- Данни за местоположението и големината на ПМЛ, попадащи в Натура 2000

Какво установихме в проекта (2)

2. В общините липсват средства за осигуряване на необходимия (и заинтересован!)човешки потенциал , който да се занимава с оценка на състоянието на ПМЛ, наблюдение и контрол върху начина на тяхното ползване.

- Липсват и технически средства за създаване на актуална база данни от страна на общините.
- В много случаи сътрудничество между общинските служби по земеделие и общинската администрация е силно ограничено.

Какво установихме в проекта (3)

3. Във всяка община начина на разпределение на ПМЛ е различен – както от гледна точка на съществуващите или несъществуващите нормативни документи, така и по отношение на връзката - “индивидуално” – “общо ползване” на този поземлен ресурс:

- В някои общини ПМЛ не се отдават, в други – се отдават първо за индивидуално ползване, в трети се ползват от земеделските стопани – без да се уведомяват общините за това;
- Няма разлика в изискванията към начина на ползване на общинските ПМЛ в местата от НАТУРА 2000 – няма и мониторинг от страна на общините – санкциите се прилагат най-често за кандидатите за подпомагане по СЕПП, НР и др.

Какво установихме в проекта (4)

4. Не съществува интерес към формалната регистрация на асоциации за общо ползване на общинските ПМЛ – до средата на 2012 г. има 10 дружества на животвъди, регистрирани по ЗЮЛНЦ, от които само 1 (Тутракан със 100 животновъди) се е пререгистрирало по Търговския закон

Нормативната уредба и практиката на общинните-проблеми за разрешаване

- Несъответствия в изискванията за отдаване на имоти общинска собственост в ЗОС и ЗСПЗЗ – могат ли да се отдават пасищата и мерите без търг и как? - **Изискването за тръжна процедура представлява системен проблем на правната уредба за решаване. Действащите правила за общо и индивидуално разпределение на мерите и пасищата не се познават, не се прилагат масово.**

Към момента :

- Тръжната процедура е водеща и основна, а не спомагателна – само за случаите, когато за един и същи имот има повече кандидати. Изискванията за провеждане и се оправдават с правилата за защита на конкуренцията и недопускане на държавна помощ, което се нуждае от допълнително изясняване
- Изключение, би могло да се обоснове единствено със Закона за участие на гражданите в държавната власт и в местното самоуправление, каквато е практиката в Кърджали, с оглед характера на общинските мери и пасища като имоти за общо ползване на населението.
- Големите физически блокове – как да се регулира тяхното разделяне без съществуваща възможност за делба?

Нормативната уредба и практиката на общинните-проблеми за разрешаване (2)

Към момента:

Лицата, на които мерите и пасищата се отдават , трябва да отговарят на изискванията за големи стопанства съгласно заповедта на МЗХ: Участници в търга могат да бъдат земеделски стопани, отглеждани пасищни животни в съответното землище и/или в съседни землища на територията на общината, които: отглеждат регистрирани в Системата за идентификация на животните и регистрация на животновъдните обекти на Националната ветеринарномедицинска служба, както следва:

- а) 10 или повече говеда или 10 или повече биволи, или 10 или повече говеда и биволи;
- б) 5 или повече крави и/или юнчки по схемата за крави с бозаещи телета;
- в) 50 или повече овце майки или 50 или по-вече кози майки, или 50 или повече овце майки и кози майки;
- г) 5 или повече еднокопитни (коне, магарета, мулета, катъри);

Какво правим с дребните животновъди?

До колко тези изисквания са обвързващи за общините?

Нормативната уредба и практиката на общинните-проблеми за разрешаване (3)

Към момента :

Разпределянето на площите за общо ползване се базира на следната численост на пасищните животни, допускани на паша в общинските мери и пасища, съобразно класификацията им в Наредба № 5 от 2010 г.:

В продуктивни пасища:

- за животни от рода на едрия рогат добитък (ЕРД) на възраст повече от 24 месеца, крави с бозаещи телета, млечни крави и биволици – не по-малко от 10 дка на животното;
- за животни от рода на ЕРД на възраст до 24 месеца – не по-малко от 6 дка на животното;
- за овце, кози, кочове и пръчове – не по-малко от 4 дка на животното;
- за еднокопитни – не по-малко от 11 дка на животното.

В слабопродуктивни пасища:

- за глава едър рогат добитък – не по-малко от 12 дка;
- за овца и коза – не по-малко от 5 дка;
- за еднокопитни – не по-малко от 13 дка на животното.

В мери:

- за глава едър рогат добитък – не по-малко от 12 дка;
- за овца и коза – не по-малко от 6 дка;
- за еднокопитни – не по-малко от 13 дка на животното .

Това са минимални площи – трябва да се отчети вида и състоянието на пасището!

Нормативната уредба и практиката на общинните -проблеми за разрешаване (4)

Към момента:

Не е уредена **методиката, по която се определят началните тръжни цени** за общинските пасища и мери. Съгласно Заповед на министъра на земеделието и храните началната тръжна цена за отдаване под наем или аренда за индивидуално ползване на мери и пасища от ОПФ не може да бъде по-ниска от началната тръжна цена за отдаването под наем или под аренда на мерите и пасищата от ДПФ.

Със заповед на МЗХ (ДВ, бр. 32 от 1.04. г.) за началните цени на отдаване на ДПФ, вкл. Мери и пасища са определени на блв/дка

Нормативната уредба и практиката на общинните -проблеми за разрешаване (4)

Към момента:

Промяната на предназначението на мерите и пасищата за нуждите на юридическо и физическо лице се допуска, след като в тяхна полза бъдат учредени ограничените вещни права . **Критика** търпи широко формулираните изключения за промяна на предназначението на мерите и пасищата - за инвестиционни проекти, свързани със социалноикономическото развитие на общината, което на практика сериозно подронва защитния правен режим. Отвореният характер на нормата - и в други случаи, предвидени със закон, създава възможност за намеса чрез други закони, за разлика, например, от данъчните закони, при които не се допуска такава намеса.

Нашите препоръки : Методика за отдаване на общинските пасища, мери и ливади (1)

Управление на общинските пасища, мери и ливади

Препоръки към общината;

- **Анализ** на наличните ПМЛ (класификация, състояние, слоеве в СИЗП, ЖЕ/ха, забрани в Натура 2000, бр. животни за общо и индивидуално ползване, пасища и мери в "лошо състояние");
- **До 1 ноември** – общината предоставя на кмета на населеното място списък с данни за имотите;
- **До 15 ноември** – кметовете изготвят списък на всички стопани, отглеждани животни;
- В населеното място се създава **работна група** –кмет, ветеринарен лекар, животновъди, стопани;
- **До 30 ноември** РГ разглежда постъпилите заявления за ползване на ПМЛ и подготвя списък за разпределянето им;
- Първо се разпределят мерите и пасищата за **общо ползване**;

Нашите препоръки : Методика за отдаване на общинските пасища, мери и ливади (2)

- Разпределяне за **индивидуално ползване**: **предимство** имат местните животновъди за пасищно отглеждане, следват местните за оборно отглеждане, стопани без животни;
- При **недостиг на пасища** в едно землище, се разпределят в съседно землище;
  - При **излишък на ПМЛ**, могат да се отдават на не местни животновъди и стопани;
  - **До 31 декември** кметът представя в общината списък с предложение за разпределение на ПМЛ;
  - **До 31 януари** общинският съвет взема решение за предложеното разпределение от РГ;
  - След разпределянето се подписва **договор**;
  - Общината създава регистър на ползвателите на общински ПМЛ.

Нашите препоръки : Методика за отдаване на общинските пасища, мери и ливади (3)

Задължения на ползвателите – в договора:

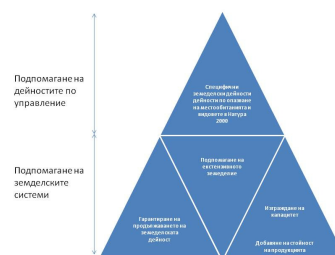
- **До 15 ноември** животновъдите подават заявление до кмета (и документ за броя и вида на животните, декларация за запознаване с изискванията за ползване на общинските ПМЛ, удостоверение, че липсват задължения към общината);
- Спазват забраните в заповедите за Натура 2000 зони;
- Спазват Законоустановените изисквания;
- Спазват условията за добро земеделско и екологично състояние;
- Не могат да преотдават ПМЛ;
- Спазват гъстота на животните на единица площ – дефинирани за продуктивни, слабопродуктивни пасища и за мери в зависимост от .

Мониторинг – формуляри, индикатори.

....

Макар и наложил се по икономически съображения, подходът за умереност при експлоатация на пасищата чрез общо ползване, пренесен през вековете, в различните си форми съдържа доказан ефективен модел за запазването на природните ресурси за бъдещите поколения, в съответствие с концепцията за устойчивото развитие. Именно това сходство го прави особено ценен инструмент за постигането и на екологичните цели за защита на биоразнообразието и ландшафта

Необходимост от подпомагане на земеделските системи, а не само дейностите, свързани с управлението на земеделските земи

Важно:

- Съгласно насоките на Комисията (ГД Околна среда) (стр. 11) всички земеделски земи в Натура 2000 трябва да са допустими за подпомагане по стълб 1 и по стълб 2 на ОСП. В някои държави-членки, обаче (както и в България), голяма част от поддържаните чрез земеделска дейност местообитания са недопустими за подпомагане чрез преките плащания на първи стълб на ОСП. Това е отговорност на държавите членки - не на Европейската Комисия!

Благодаря за вниманието!

